

Veiligheid en sociaal domein samen sterker na de decentralisaties

Veiligheid en sociaal domein samen sterker na de decentralisaties

De decentralisaties in het sociale domein hebben het 'sociale landschap' fors gewijzigd - voor burgers, instellingen én gemeenten. Zwaartepunten waren de decentralisatie van de jeugdhulp, de overheveling van ondersteuningstaken van Awbz naar Wmo en de invoering van de Wet werken naar vermogen (Participatiewet). De gemeente heeft nu de integrale regie op kwetsbare jeugdigen en volwassenen. Hulp en zorg worden lokaal, dicht bij de burger georganiseerd.

Een operatie met deze reikwijdte raakt onvermijdelijk ook andere gemeentelijke beleidsdomeinen. Met name de doorwerking in het veiligheidsdomein is groot. En dat kan een 'complicerende' doorwerking zijn: wordt casuïstiek nog wel tijdig aangeleverd bij het Veiligheidshuis? Is er voldoende afstemming tussen de nieuwe 'eerste lijn' en het Veiligheidshuis? Kiest het wijkteam waar nodig en mogelijk ook voor 'drang en dwang'? Is de wijkagent aangesloten bij het wijkteam?

Essentieel: de decentralisaties bieden vooral *kansen* voor het veiligheidsdomein. 'Zorg' en 'Veiligheid' zijn dicht bij elkaar georganiseerd en dit komt de aanpak van complexe casuïstiek ten goede. Ook wordt veiligheidsproblematiek eerder opgemerkt en kan eerder worden aangepakt - de gemeente opereert immers dichtbij de burger. En burgerparticipatie krijgt een stevige impuls, in de vorm van zowel zelfredzaamheid als 'samen-redzaamheid'; dit sluit aan op een basisgegeven in het veiligheidsdomein, namelijk dat veiligheidsbeleid meest effectief is wanneer de burger betrokken is.

Veiligheidsdomein en sociaal domein kunnen 'samen sterker' zijn na de decentralisaties. Maar dan zullen de domeinen wel samen moeten optrekken bij het 'inregelen' van de nieuwe werkwijzen. Elkaar bij de les houden dus, elkaar informeren en betrekken, samen werkwijzen vaststellen en implementeren, sturen op afgesproken prestaties en effecten. Op ambtelijk én bestuurlijk niveau is intensieve wisselwerking nodig.

Nieuw BMC-aanbod voor de verbinding van veiligheidsdomein en sociaal domein

BMC heeft een speciaal aanbod ontwikkeld waarmee u de verbindingen tussen het veiligheidsdomein en het sociaal domein kunt versterken. Wij concentreren ons daarbij op de 'echte' verbindingpunten, dat wil zeggen: de werkwijzen, technieken, onderdelen van de 'nieuwe' aanpak die van belang zijn voor beide domeinen. Wij hebben negen verbindingpunten geïdentificeerd die centraal staan in ons aanbod:

- Effectieve, geïntegreerde aanpak van complexe casuïstiek (inclusief de relaties met de 'Top X'-aanpak, 'ZSM' van het Openbaar Ministerie en de nieuwe 'Veilig Thuis'-organisatie).
- Tijdige en juiste opschaling én afschaling van casuïstiek.
- Heldere afspraken over crisissituaties.
- De bredere 'infrastructuur' van teams, organisaties en onderlinge afspraken en wisselwerking (van sociaal wijkteam tot Veiligheidshuis).
- Sociale wijkteams als 'eerste lijn', ook van het veiligheidsbeleid: afstemming door de wijkteams met het Veiligheidshuis, toepassing van drang en dwang versus 'handelingsverlegenheid', herkenning/awareness van vormen van criminaliteit.

- Burgerparticipatie: zelfredzaamheid en 'samen-redzaamheid' zijn troeven in zowel het sociaal domein als het veiligheidsdomein; welke vormgeving 'past' na de decentralisaties? hoe kunnen de beide domeinen elkaar hierin versterken?
- Wijkgericht werken: de samenwerking en wisselwerking op wijkniveau tussen sociaal domein, veiligheidsdomein en fysiek domein.
- De implementatie van het 'gedwongen kader': jeugdbescherming en jeugdreclassering.
- De implementatie van de nieuwe 'Veilig Thuis'-organisatie voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Ons aanbod bestaat uit vier onderdelen:

1. Workshops / kennissessies

Dit betreft kennis- en inspiratiesessies voor bestuurders, ambtenaren en raadsleden.

2. Analyse en advies: handvatten voor verbetering

Wij analyseren uw huidige vormgeving van de hiervoor genoemde verbindingpunten en formuleren adviezen voor de eventuele verbetering daarvan.

3. Het Integraal Veiligheidsplan als basis

Het Integraal Veiligheidsplan (IVP), beleidskader van het veiligheidsdomein, kan mede de basis vormen voor vruchtbare wisselwerking tussen veiligheidsdomein en sociaal domein; wij kunnen u ondersteunen bij het toesnijden van uw IVP daarop.

4. Benchmark: verbeteren door te vergelijken

Ons benchmarkaanbod rond dit onderwerp.

Hierna werken wij deze vier onderdelen uit. Wij bieden u deze vier onderdelen graag zowel zelfstandig als gecombineerd aan. Wij verkennen graag met u in een oriënterend gesprek welke ondersteuning in uw geval het beste past. Zie ook achterin deze brochure.

1. Interactief: kennis- en inspiratiesessies

Tijdens deze sessies nemen wij u mee in de 'precieze actualiteit' van de decentralisaties en de wisselwerking tussen het veiligheidsdomein en het sociaal domein daarbij: welke opgaven liggen er? Wat zijn de bedreigingen? Wat zijn de mogelijkheden? Maar ook: welke vervolgstappen zijn voor u te adviseren? Onze adviseurs zijn uitstekend op de hoogte van de uitdagingen en kansen en kunnen u via een of meerdere sessies het juiste inzicht en 'gevoel' geven. De exacte vorm waarin wij daarbij werken, is maatwerk en bepalen wij graag in gesprek met u. Onderstaand een impressie.

Sessies voor ambtenaren

Deze sessies zijn bedoeld voor de ambtelijke trekkers van het veiligheidsdomein en het sociaal domein. Via enkele sessies van elk ongeveer twee uur praten wij u geheel bij over de opgaven en kansen op het snijvlak van veiligheid en sociaal domein. De sessies zijn zowel informerend als verkennend van aard; na onze inleiding gaan we gezamenlijk met u na welke urgenties zich in uw situatie voordoen en hoe u daar het beste mee kunt omgaan. Zodoende ontstaat er een stevige en 'gedeelde' basis voor de vervolgstappen binnen het veiligheidsdomein en het sociaal domein.

De hiervoor genoemde negen verbindingpunten tussen veiligheidsdomein en sociaal domein spelen een belangrijke rol tijdens de sessies. Aspecten die wij samen met u aanvatten, zijn bijvoorbeeld:

- de verbindingen die nodig zijn om 'samen sterker' te zijn;
- wat daarvoor nog 'geregeld' moet worden (voorzieningen, werkwijzen, samenwerkingsvormen);
- aan te bevelen monitoring- en evaluatiemethoden (effect- en prestatie-indicatoren) ;
- randvoorwaarden (menskracht, middelen, ICT);
- het betrekken van de externe partners;
- effecten die bereikt kunnen worden rond specifieke thema's zoals 'overlast verwarde personen'.

Sessies voor bestuurders

Deze sessies zijn bedoeld voor de bestuurlijke portefeuillehouders van het veiligheidsdomein en het sociaal domein ofwel: de burgemeester en de wethouder(s) Sociaal domein. In enkele sessies brengen wij u geheel op de hoogte van de actuele bestuurlijke opgaven en uitdagingen rond de decentralisaties en de dwarsverbanden daarbij tussen veiligheidsdomein en sociaal domein. De genoemde verbindingpunten spelen weer een rol. Aspecten die wij met u aanvatten, zijn bijvoorbeeld:

- de rollen van de portefeuillehouders: hoe zien die eruit en waar raken ze elkaar?
- de bestuurlijke bijdrage aan de verbindingen tussen sociaal domein en veiligheidsdomein.
- alternatieve bestuurlijke antwoorden op actuele uitdagingen.
- items en soorten 'incidenten' waarop een snel bestuurlijk antwoord nodig is.
- de aansluiting van bestuurlijke keuzes op de bredere strategische kaders van de gemeente.
- de bestuurlijke invulling van 'burgerparticipatie', 'burgerkracht' in dit verband.
- wisselwerking met de gemeenteraad.

Sessies voor raadsleden

Deze sessies zijn bedoeld voor raadsleden met veiligheidsdomein en/of sociaal domein in de portefeuille. De sessies zijn zowel informerend als verkennend/oriënterend van aard: we brengen u op de hoogte van de achtergrond, essentie en actuele uitdagingen van de decentralisaties, maar gaan ook samen met u na welke rol 'u als raadsleden past', welke keuzes u kunt maken, welke kaderstelling gevraagd wordt. Wij gaan wederom uit van meerdere sessies van elk twee uur. De opzet van de sessies bepalen we graag met u. Aspecten die wij samen met u willen aanvatten, zijn bijvoorbeeld:

- kaderstelling door de Raad op het snijvlak van veiligheidsdomein en sociaal domein;
- controlemomenten en de inhoudelijke focuspunten daarbij;
- verantwoording door het College en de belangrijke indicatoren daarbij;
- vruchtbare wisselwerking met het College: hoe versterkt u elkaar?;
- nadere invulling van 'burgerparticipatie', 'burgerkracht' in dit verband.

Kosten

De kosten van dit onderdeel zijn afhankelijk van de vorm die u prefereert. De richtprijs voor twee sessies inclusief voorbereiding en evaluatie is € 1.500,-.

2. Analyse en advies: handvatten voor verbetering

Wij analyseren hoe u momenteel de verbindingen tussen het veiligheidsdomein en sociaal domein vormgeeft en welke vervolgstappen zijn aan te bevelen voor u. De uitkomsten worden vastgelegd in een adviesrapport. Analyse en advies concentreren zich rond de negen hiervoor genoemde verbindingpunten, eventueel aangevuld met analysepunten die in uw situatie extra van belang zijn. De uitkomsten stellen u in staat daadwerkelijk verbeterstappen te zetten. Dit wordt bevorderd door de interactieve totstandkoming van het rapport, met vertegenwoordigers vanuit zowel het veiligheidsdomein als het sociale domein.

Wij zetten de volgende vijf stappen:

1. *Opstartmoment.* In deze stap wordt het analysekader vastgelegd. Dit geschiedt in afstemming met u. Tijdens een startoverleg wordt nagegaan welke specifieke analysepunten in uw situatie nodig zijn. Deze voegen wij toe aan ons standaard-analysekader.
2. *Informatieverzameling.* In deze stap wordt documentatie verzameld en bestudeerd en hebben face-to-face-interviews plaats met vertegenwoordigers van het veiligheidsdomein en het sociale domein. Zowel ambtelijke als bestuurlijke trekkers worden geïnterviewd.
3. *Analyse en conceptrapportage.* In deze stap analyseren wij de verzamelde informatie en stellen het conceptrapport op. Dit wordt besproken met vertegenwoordigers van zowel het veiligheidsdomein als het sociale domein.
4. *Eindrapportage.* In deze stap wordt het rapport afgerond en voor een laatste check nogmaals voorgelegd aan de verschillende partijen.
5. *Presentatie uitkomsten.* In deze stap verzorgen wij een presentatie van de uitkomsten voor de verschillende interne actoren.

De doorlooptijd van dit basistraject is ongeveer zes weken. In aanvulling daarop zijn verschillende vervolgstappen mogelijk, zoals:

- Opstellen *implementatieplan bij het adviesrapport.* Dit geschiedt wederom interactief, in gesprek met de vertegenwoordigers van het veiligheidsdomein en het sociale domein.
- *Begeleiding bij de uitvoering van het implementatieplan.* Hiervoor zijn verschillende vormen mogelijk. BMC telt een groot aantal implementatie-adviseurs.

Kosten

De kosten van het basistraject bedragen € 6.000,-.

3. Het Integraal Veiligheidsplan als basis

Het Integraal Veiligheidsplan (IVP) van de gemeente is het strategisch beleidskader integrale veiligheid. Dit IVP kan ondersteunend werken aan de wisselwerking tussen veiligheidsdomein en sociaal domein. Daarvoor is het nodig dat de verbindingen tussen beide domeinen op een goede manier uitgewerkt worden in het IVP. Wij kunnen uw IVP in die zin optimaliseren. Dat kan via een tussentijdse bijstelling van uw 'lopende' IVP of via het opstellen van een nieuw IVP.

Het opstellen van IVP's behoort tot onze corebusiness. Dit heeft alles te maken met onze nauwe betrokkenheid bij de VNG-methode *Kernbeleid Veiligheid*. Wij hebben deze methode ontwikkeld (in 2003) en daarna meerdere keren geactualiseerd (meest recent in 2014). Zodoende zijn wij 'beheerder' van deze methode. In het verlengde daarvan hebben wij in de afgelopen jaren voor tientallen gemeenten IVP's ontwikkeld. Voor zowel grote, middelgrote als kleine gemeenten.

Graag bespreken wij met u met de mogelijkheden van een tussentijdse bijstelling dan wel het opstellen van een nieuw IVP. Het gaat daarbij altijd om maatwerk. Door onze ruime ervaring op dit terrein kunnen wij u een korte doorlooptijd, relatief lage kosten en een hoogwaardig eindresultaat garanderen.

Enkele karakteristieken van het proces en het resultaat:

- gefaseerde aanpak: eerst een veiligheidsanalyse, daarna een prioriteringsmoment en vervolgens het uitwerken van het IVP;
- vertrekken vanuit de vijf veiligheidsvelden van Kernbeleid Veiligheid: (1) Veilige woon- en leefomgeving, (2) Bedrijvigheid en veiligheid, (3) Jeugd en Veiligheid, (4) Fysieke veiligheid, (5) Integriteit en veiligheid;
- interactief proces met interne en externe partners;
- meetbaarheid van het resulterend beleid via effectindicatoren met streefwaarden;
- stevige aandacht voor de wisselwerking met het sociaal domein (uitwerking van de negen verbindingspunten);
- generiek: goede aansluiting op flankerend beleid zoals sociaal beleid, ruimtelijk beleid, evenementenbeleid, handhavingsbeleid, participatiebeleid;
- grondige uitwerking item burgerparticipatie.

4. Benchmark

Dit jaar starten we met de Benchmark Verbindingen Veiligheidsdomein en Sociaal domein. Per benchmarkronde participeren tenminste 10 gemeenten (ondergrens). U kunt zich als gemeente hiervoor aanmelden. Deelnemende gemeenten verkrijgen:

- Een vergelijkende analyse van de kwaliteit van de verbindingen tussen het veiligheidsdomein en het sociaal domein.
- Een maatwerkadvies over te zetten verbeterstappen.
- Zicht op goede voorbeelden van andere gemeenten.

De uitkomsten worden vastgelegd in het benchmarkrapport dat geheel wordt toegesneden op de (individuele) deelnemende gemeente.

Wij volgen bij deze benchmark onze vaste werkwijze bij benchmarks. BMC Onderzoek (SGBO Benchmarking) voert tal van gemeentebenchmarks uit, onder meer over Integrale Veiligheid, Wmo en Jeugdbeleid.

Het benchmarktraject omvat vijf stappen:

1. *Informatieverzameling*. Dit geschiedt via onze internetvragenlijst. Deze kent een beveiligde inlogprocedure. U voert uw antwoorden online in.
2. *Validatie*. Nadat alle gemeenten hun gegevens hebben ingevoerd, voeren wij een eerste globale analyse uit. De uitkomsten daarvan toetsen wij via individuele validatiegesprekken met elke deelnemer.
3. *Conceptrapportage*. Deze bevat de belangrijkste bevindingen (uitkomsten) van de gemeente en een eerste aanzet van het maatwerkadvies. De conceptrapportage wordt voor commentaar aan u voorgelegd.
4. *Vergelijkingsbijeenkomst* met alle deelnemende gemeenten. Via deze bijeenkomst krijgt u kennis van voorbeelden van andere gemeenten. Hierover kan, als uitvloeisel van de bijeenkomst, nadere informatie worden opgevraagd.
5. *Eindrapportage*. De eindrapportage bevat het verder uitgewerkte eindadvies. Uw eerdere commentaar is hierin verwerkt.

NB: sterk punt van dit benchmarkaanbod is het vergelijkingsaspect: de kwaliteit van uw verbindingen tussen het sociaal domein en het veiligheidsdomein wordt gewogen aan de scores van andere gemeenten. Ook krijgt u kennis van goede voorbeelden elders.

De doorlooptijd van de benchmark bedraagt ongeveer 3 maanden. Opstart heeft plaats in het najaar van 2015.

Kosten

De kosten van deelname aan deze benchmark bedragen € 4.500,- (exclusief BTW).

Gecombineerd aanbod

De vier hierboven beschreven onderdelen van ons aanbod dragen elk bij aan uw verbinding van veiligheidsdomein en sociaal domein na de decentralisaties. Combinatie van de verschillende onderdelen is daarbij zeker een mogelijkheid. Bij combinatie van onderdeel 1 en 2 bijvoorbeeld zullen wij de uitkomsten van onderdeel 2: 'Analyse en advies' als vertrekpunt gebruiken van onderdeel 1: 'Kennis- en inspiratiesessies'. Een zelfde combinatie is mogelijk bij de onderdelen 1 en 4, respectievelijk 'Kennis- en inspiratiesessies' en 'Benchmark: verbeteren door te vergelijken'. Wij bespreken graag de verschillende combinatiemogelijkheden met u.

Team

De kernteamleden van dit nieuwe aanbod van BMC zijn:

- Marcel Boogers, senior adviseur BMC en bijzonder hoogleraar Innovatie en Regionaal bestuur Universiteit Twente
- Jasper van Gaalen, senior adviseur BMC met als zwaartepunt Integrale Veiligheid
- Krijn Pons, senior adviseur BMC met als zwaartepunt Sociaal Domein
- Roel Wever, senior adviseur BMC met als zwaartepunt Bestuur & Organisatie

Meer weten?

Voor meer informatie over dit aanbod en voor het maken van een afspraak kunt u telefonisch contact opnemen via (033) 496 52 00 of een e-mail sturen naar:

- Jasper van Gaalen (jaspervangaalen@bmc.nl)
- Krijn Pons (krijnpons@bmc.nl)

MARCEL BOOGERS

SENIOR ADVISEUR BMC EN
BIJZONDER HOGLERAAR
INNOVATIE EN REGIONAAL
BESTUUR UNIVERSITEIT
TWENTE

@: marcelboogers@bmc.nl

JASPER VAN GAALEN

SENIOR ADVISEUR MET
ALS ZWAARTEPUNT
INTEGRALE VEILIGHEID

@: jaspervangaalen@bmc.nl

KRIJN PONS

SENIOR ADVISEUR MET
ALS ZWAARTEPUNT
SOCIAAL DOMEIN

@: krijnpons@bmc.nl

ROEL WEVER

SENIOR ADVISEUR MET
ALS ZWAARTEPUNT
BESTUUR & ORGANISATIE

@: roelwever@bmc.nl

BMC

POSTADRES
Postbus 490
3800 AL Amersfoort

TELEFOON
033 - 496 52 00

INTERNET
www.bmc.nl

